

Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî

Ömer Öndaş: “Mevlânâ Celaleddin-i Rûmî kimdir? Tanıtır mısınız? Son günlerde hakkında yapılan itham furyası bizi rahatsız ediyor.”

Bizim ülkemizde büyük şahsiyetler neden karalanır; bilmiyorum. Herhalde bu, şeytânî bir moda olsa gerek. Öyle ya, yaklaşık sekiz yüz yıldan beri Anadolu ve Müslüman kimliğimizle bütünleşen, ışığı, sevgisi, hoşgörüsü, genişliği, zenginliği, enginliği, mâneviyatı, ilmi ve irfânı ile ülke sınırlarını aşan ve dünyaya mal olan bir büyük şahsiyete başka türlü neden sataşılınsın? Bu çamurlar, şeytandan başka kimin işine yarar?

Aslında konuşanları ve konuşulanları muhatap almaya bile gerek görmüyoruz. Herkes herşeyi konuşuyor. Konuşsun efendim. Ahkemü’l-Hâkimîn Cenab-ı Allah’tır. Buna îmân etmişiz. Tarihte hangi büyüğe çamur atılmadı ki? Hangi meyveli ağaç taşlanmadı ki? Gerek peygamberlerden, gerek âlimlerden, sâlihlerden ve İslâm büyüklerinden hemen hepsi istisnâsız kendisini anlamayan, anlamak istemeyen, itham eden, lekedâr etmek isteyen “insafsız” bir takım kimselerle karşılaşmamışlar mı? Her halde büyüklüğün ve başarının bir başka ölçüsü de çamur atılmak olmalı!

İftira ve çamur ehline sadece acıdık. Allah insaf versin. Her halde sırada daha başka büyükler de vardır. Çünkü o kafa yapısından başka bir şey beklenmez.

İftiracılara cevap yetiştirmek için değil;—çünkü değmez—Hazır anılmışken, bir rahmet duâsına vesîle olur dileğiyle Hazret-i Mevlânâ’yı kısaca tanıyalım:

1207’de Belh’te doğan Hazret-i Mevlânâ, 1273’te Konya’da ebediyete göçtü. Soyu baba tarafından Hazret-i Ebû Bekir-i Sıddîk’a (ra) dayanır. Anne tarafından da seyyittir. İlk tahsilini babası Sultanu’l-Ulemâ Muhammed Bahaüddin Veled’den aldı.

Belh’ten babasıyla birlikte ayrıldığında beş yaşındaydı. Âilesiyle birlikte Nişâbûr, Bağdat, Hicaz, Şam ve Anadolu’nun muhtelif şehirlerine gitti. Nişâbur’da bulundukları sırada Feridüddin-i Attar hazretleri iltifat etmiş ve “bu çocukta bir nûr-u İlâhî var. İstidâdı fevkalâde” diyerek meşhur eseri Mantıku’t-Tayr’ın bir nüshasını kendisine hediye etti. Şam’da bulunduğu sırada Muhyiddîn-i Arabî ile, Şeyh Sadeddin-i Hamevî ile, Osman Rûmî ile, Mevlânâ Kemâleddin bin Adîm ile görüştü ve ders aldı.

Hazret-i Mevlânâ âilesiyle birlikte yedi sene Karaman’da ikâmet etti. Fakat sonradan

Konya hükümdârı Alaüddin Selçukî'nin daveti üzerine Konya'ya gitti ve buraya yerleşti.

Tefsîr, Hadîs, Fıkıh, Mantık, Usûl, Meânî, Edebiyat, Matematik, Fen, Tıp gibi pek çok zâhirî ilimleri okudu ve her birinde uzmanlaştı. Babasının ölümünden sonra ders okutmaya başladıysa da, mânevî ve ledünnî ilimleri almak üzere babasının işâretiyle Seyyit Burhânettîn Tirmizî'nin nezdinde riyâzete ve derunî mücâhedeye başladı. Seyyit Burhanettîn Tirmizî'den dokuz sene mânevî ilimler tahsil etti. Tasavvufta yüksek makamlara ulaştı. Kalben yükseldi; fakat akıl ayağını da bırakmadı.

Hocasının Kayseri'ye gitmesi üzerine Konya'da talebe yetiştirmeye başladı. Binlerce talebeye ilim öğretti.

Bu sıralarda Tebrîz'de "Uçan Güneş" olarak anılan ve sahip olduğu yüksek mânevî ilimleri vermek üzere bir yüksek istidât arayışına çıkan büyük mutasavvıf Şems-i Tebrizî, gördüğü bir rüya üzerine Konya'ya gelmişti. Peşinde binlerce talebesiyle Celâleddin-i Rûmî'yi burada gören Şems-i Tebrizî, aradığı zatın bu olup olmadığını anlamak üzere ona bir soru yöneltti:

"Peygamber Efendimiz (asm), 'Ben Allah'a her gün yetmiş defa tevbe ediyorum' derken; onun ümmetinden bazıları, 'O ridâmın içindedir' diyor. Bu nasıl olur? Ne demektir?"

Hazret-i Mevlânâ:

"Hazret-i Peygamberin (asm) istidadı sonsuza doğru durmadan yükseliş içindedir. Allah katında her gün yetmiş kat yükseliyor ve her yükselişinde Allah'a tevbe ediyordu. Onu ridâsının içinde görenlerse kâbiliyetlerinin 'sınırlılığını' ve artık yükseliş kaydetmediklerini ilan ediyorlar. Yükselişin anahtarı tevbedir" der.

Aradığı istidâdı bulduğundan emin olan Şems-i Tebrizî artık Hazret-i Mevlânâ'dan ayrılmaz. Aylarca "mânevî sohbet" asansöründe birlikte yükselirler. Hazret-i Mevlânâ'nın ledün ilmi böylece kemâle erer.

Hazret-i Mevlânâ tekkesinde Şeyh Feridüddin Attar'ın Mantıku't-Tayr'ı ile Hakîm Senâî'nin Hadîka'sını okutur ve bu eserleri takdir ederdi. Bir gün talebelerinden Hüsâmettin Çelebi, bu iki kitap tarzında çağdaş bir kitaba ihtiyaç olduğunu söyledi. Hazret-i Mevlânâ da:

"Bana da böyle bir fikir ilham olunmuştu!" diyerek sarığının arasından çıkardığı bir kâğıdı Hüsâmettin Çelebi'ye uzattı. Bu kâğıtta Mesnevî'nin baş tarafındaki ilk on sekiz beyit yer alıyordu. Sonra Hazret-i Mevlânâ söyledi, Hüsâmettin Çelebi yazdı. Artık ilhamlar gelmeye başlamıştı. Yazdılar, yazdılar, yazdılar.

Hazret-i Mevlânâ'nın âlemi baştan başa akıl ve kalp gözüyle gören bir makamda bulunduğu işâret eden Bedüzzaman hazretleri, "Fikren arşa çıkan, Celâleddîn-i Rûmî gibi diyebilir: 'Kulağını aç! Herkesten işittiğin sözleri, fitrî fonograflar gibi

Cenab-ı Haktan işitebilirsin.’ Yoksa, Celâleddîn gibi, bu derece yükseğe çıkamayan ve ferşten arşa kadar mevcûdâtı âyine şeklinde görmeyen adama, ‘Kulak ver! Herkesten Kelâmullah’ı işitirsin’ desen, mânên arştan ferşe sukut eder gibi, hilâf-ı hakîkat tasavvurât-ı bâtılaya giriftar olur”1 der.

Üstad Saîd Nursî, Mesnevî’nin bir hizmet tarzı olarak yazıldığı çağdaki makbûliyetine ve Risâle-i Nûr ile arasındaki âhenge şöyle işâret eder: “Hazret-i Mevlânâ benim zamanımda gelseydi, Risâle-i Nûr’u yazardı. Ben de Hazret-i Mevlânâ zamanında gelseydim, Mesnevî’yi yazardım. O zaman hizmet Mesnevî tarzındaydı. Şimdi Risâle-i Nûr tarzındadır.”2

Böyle kâinâtı çınlatan şerefli sesler varken, sinek vızıltılarına kulak vermeye değer mi?

Dipnot:

1-Lem’alar, s. 272;

2-Son Şahitler, 1/318.